

רבעון היסטורי לכימיקלים לישראל

מנכ"ל כי"ל: אני בעזרת רוח גבית מעליית מחירי האשלג בעולם הציגה אתמול כימיקלים לישראל את הרווח הנקי הגבוה ביותר שרשמה חברה ישראלית מעולם ברבעון – 703 מיליון דולר. המנכ"ל עקיבא מוזס אופטימי: "העסק מאוד מאוד חזק"

הערות על הדיון התקציבי

עומר מואב

תהליך התקצוב הציבורי לשנת 2009 בעיצומו, והוויכוח על הרכב התקציב, כמו גם על היקפו, נוקב. מצד אחד ניצב משרד האוצר, שבהובלת שר האוצר, רוני בר-און, מחזיק בעמדה שיש לרדוק בהחלטת הממשלה על תוואי הגידול בהוצאה הציבורית, כלומר גידול של 1.7% בתקציב לעומת השנה הקודמת. מנגד ניצבת קשת רחבה של מבקרים, שאינם ששים לקיצוץ הצפוי בתקציב.

לא רוצים קיצוץ? תציעו חלופות

תקציב הממשלה לשנת 2009 עומד על 236 מיליארד שקל נטו (כ־319 מיליארד שקל כולל תשלומי ריבית והחזר חוב). התקציב משקף עלייה של 4 מיליארד שקל לעומת תקציב 2008, ובכל זאת נדרש קיצוץ של כ־8 מיליארד שקל, שכן במהלך 2008 התקבלו החלטות ממשלה שונות בעלות תקציבית גבוהה, למשל הגדלה רב־שנתית בתקציב הביטחון או תוספת משאבים לחינוך. נוסף על כך, הצעות חוק פרטיות שעברו בכנסת נושאות גם הן עלות ניכרת, וכמובן, חל גידול אוטומטי בתקציב הנדרש עקב צמיחת האוכ"ל לרויחה (יותר קצבאות זקנה, ילדים וכדומה).

כדי לעמוד ביעד ה־2 קצב הציע משרד האוצר לממשלה חלופות שונות, שספגו ביקורת קשה. המכ"קרים מסבירים מדוע חשוב בשעה זו לא לקצץ בתקציב הקרוב ללבם אלא דווקא להרחיבו, ולמען האמת, רובם מעלים טיעונים צורקיים ומשכנעים. אבל

חוסר היושרה בהתקפה על פקיד האוצר בטענה שהמלצותיהם נובעות מאידיאולוגיה ניאורליברלית, חוסר ניסיון וכדומה – מקומם

ראייתם צרה, מאחר שחלופות לקיצוצים הם אינם מציעים. כך, למשל, יו"ר תנועת ש"ס אלי ישי מבקר בבוטות את פקיד משרד האוצר על הצעות שונות שיפגעו בתקציבי הרווחה. שר הביטחון אהוד ברק מגן בלהט על תקציב הביטחון, נציג התעשיינים ממשיך להלך אימים בתחזיות אפוקליפטיות, והרשימה עוד ארוכה. המבקרים, כאמור, בחרו בדרך הקלה. את שאלת המקור למימון או החלופה לקיצוץ הם משאירים לפקיד האוצר המבוקרים על ידם.

זה לא האוצר, זו הממשלה

יעד של 1.7% בצמיחה אינו קרוש וקיימת האפשרות לחרוג ממנו ולבחור, לדוגמה, במתווה ברורמן של צמיחה בשיעור של 2.5% בהוצאה, כלומר הגדלת התקציב בכ־1.8 מיליארד שקל. תוספת כזו לתקציב אמנם תקטין באופן ניכר את הצורך בקיצוצים כואבים, אבל מדובר בפחות מרבע מהיקף הקיצוץ הנדרש, כך שחברי הממשלה עדיין יאלצו לקבל החלטות קשות.

במקביל, לפריצת תוואי מסגרת התקציב השלכות חמורות. עקב חולשת הממשלה, ספק אם חלק הארי של התקציב הנוסף יופנה לשימושים המיטיבים עם החברה הישראלית במקום לשימושים סקטוריאליים במסגרת קניית שקט ויציבות קואליציונית. את מחיר הפריצה נשלם כולנו, בפגיעה בתהליך צמצום החוב הציבורי ולכן ביכולת הממשלה להגדיל תקציבים בעתיד או לקצץ במסים היכן שהדבר נדרש. יש לזכור שהחוב הציבורי של ישראל גבוה לעומת המקובל בעולם המפותח, והוא אינו מאפשר גמישות תקציבית בעתות משבר. אסור שפוליטיקאים, שאופק הזמן הרלבנטי עבורם הוא הבחירות הקרובות, ירחיבו את ההוצאה היום על חשכון העתיד.

לסיום, חוסר היושרה בהתקפה על פקיד האוצר שמציעים קיצוצים כאלו ואחרים בטענה שהמלצותיהם נובעות מאידיאולוגיה ניאורליברלית, חוסר ניסיון וכדומה – מקומם. את מסגרת התקציב הממשלה קבעה, ולכן אין מקום להלין על הפקידים העושים את עבודתם, כל עוד המלינים אינם ממליצים על חלופות לקיצוץ. תלונות על מסגרת התקציב יש להפנות לממשלה – גם אם היא נעזרת בהמלצת האוצר, בסופו של דבר היא הגוף המחליט.

הכותב הוא פרופסור לכלכלה באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטת לונדון ועמית בכיר במרכז שלם

לעומת הרבעון המקביל. גם מגור הפוספט (זרחן) הפתיע, והמכירות של נקו ל־535.8 מיליון דולר (עלייה של 180% לעומת הרבעון המקביל). תחום הפוספט אף רשם רווח תפעולי גבוה במיוחד – 244.4 מיליון דולר, לעומת 31.7 מיליון דולר בלבד ברבעון המ"קביל, והגיע לשיעור רווחיות מרשים של 45.6%. כי"ל היא הבעלים של סלעי פוספט, כך שהיא אינה צריכה לדכוש חומרי גלם מאחרים לייצור.

אולם ההפתעה האמיתית של הדו"חות לא היתה בתחום הרשמים, ליבת הפעילות של החברה. במגזר המוצרים התעשייתיים (בעיקר ייצור ברז, המשמש מעכב בעירה בתחום האלקטרוניקה, למשל במעגלים מודפסים) ובמגזר מוצרי התכלית (מלחי כלור המשמשים בתעשיית הטקסטיל והקוסטיקה) הציגה כי"ל הכנסות מרשימות – 361.3 מיליון דולר ממוצרים תעשייתיים (עלייה של 67% לעומת הרבעון המקביל אשתקד) ו־418.6 מיליון דולר ממוצרי תכלית (עלייה של 50% לעומת הרבעון המ"קביל אשתקד). זאת לאחר שבי 2007 רכשה כי"ל את חברת סופרסטה, יצרנית אמריקאית מובילה של מעכבי בערה, שאיחוד תוצאותיה תרם 149 מיליון דולר למחזור של כי"ל. במקביל עלו בחדות ברבעון מכירות המוצרים מעכבי הבעירה, דוגמת ברז.

יצרניות הדשנים המובילות

במיליארדי דולרים

שם	שווי שוק	הכנסות
1. בוטאש	50	2.6
2. אנריום	13	3.9
3. מחאיה	46	3.4
4. כי"ל	21	2.08

הצית הראשונה של השנה, תואר שהיה שמור עד כה לבנק הפועלים.

הכנסות של 2 מיליארד דולר

זה זמן מה היה ברור שעליית המחירים המשמעותית של האשלג, אחד מחומרי הגלם העיקריים שכורה כי"ל, יזניק את רווחיה של החברה. כי"ל הפתיעה בכך נסות של 2.079 מיליארד דולר – עלייה של 116% לעומת הרבעון המקביל. המחיר הממוצע לטונה אשלג עמד ברבעון השני של השנה על 545 דולר בממוצע, לעומת 214 דולר בממוצע ברבעון המקביל. בנוסף, החברה מכרה ברבעון זה 200 טונה אשלג שהפיקה בעבר, במחירים נמוכים יחסית. כתוצאה מעליות המחירים ומכך שהחברה הפיקה יותר אשלג בישראל ובאירופה עמדו הכנסות ממכירת אשלג על 854 מיליון דולר – עלייה של 181%

נעמה סיקולר

כשסיימו כימיקלים לישראל (כי"ל) והחברהאם שלה, חברה לישראל, את שנת 2007 בתשואה של 104% – לא היה כמעט משקיע בבורסה של תל אביב שהחזיק במניות ולא התמוגג מנחת. גם במאי האחרון, עם פרסום התוצאות הכ"ספיות לרבעון הראשון של 2008, נותר השוק בפה פעור לאחר שכי"ל היכתה את כל תחזיות האנליסטים. אתמול התברר שהרווח של 347 מיליון דולר, שנרשם ברבעון הראשון, היה רק יריית הפתיחה של שנה פנטסטית ליצרנית הרשמים, שחצתה את רף מיליארד הדולר ברווח הנקי שרשמה במחצית הראשונה של השנה – 1.05 מיליארד דולר.

גם האופטימים מבין האנליסטים לא חזו לחברה רווח נקי כה מרשים ברבעון השני, 703 מיליון דולר, זינוק של 445% לעומת הרבעון המקביל. זהו הרווח הנקי הרבעוני הגבוה ביותר שרשמה מעולם חברה בישראל, גבוה באופן ניכר מהרווח הרבעוני של המחזיקה בתואר עד כה – טבע, שרשמה רווח של 539 מיליון דולר ברבעון השני של 2008.

רווחי עתק אינם הפרמטר היחיד שבהם כובשת כי"ל, שבשליטת סמי ועי"ד עופר, את הבכורה באחרונה. השבוע פרסמה הבורסה כי כי"ל הפכה לראשונה למניה הנסחרת ביותר בתל אביב במ

הצלחה ניהולית או הזדמנות בשוק

יוסי רוזן: "לא אפיזודה חולפת של אשלג"

חברה מאוד מגוונת.

לדברי האנליסטים לימור גרנרבר מפסגות, "אחד מסודות הצלחה של כי"ל הוא היותה חברה מאוד יעילה. אנתנו רואים היום פירות של צעדים ניהוליים שנעשו לפני שנים". האג"ל אינו אבירן רבינו מכלל פיננסים בטוחה מסכים ואומר כי "אין ספק שהיה כאן שילוב של המקום הנכון והזמן הנכון, עם כמה מהלכים ניהוליים משמעותיים שהפכו את כי"ל לסיפור הצלחה".

נעמה סיקולר

כי"ל בזמנו אני יכול לספר שכשהחברה הרכיבה תוכנית רב־שנתית לפני מספר שנים היו ששאלו אותנו אם אנחנו לא נישאים על כנפי הדמיון. כי"ל הוכיחה שלא". כי"ל זה לא אפיזודה חולפת של שוק האשלג הע"ל לה" אומר רוזן. "ברור שאם המחירים ירדו בחצי המחירים הרווחיות תיפגע אבל לכי"ל יש היום גם זרועות נוספות שהורחבו בשנים האחרונות והן יתנו את הביטוי בעתיד, כי"ל היא

האחים עופר רכשו משאב טבע בהזדמנות נדירה ובתזמון פנטסטי, על כך אין ספק, אבל לא ברור אם זהו צירוף המקרים של העשור או הצלחה ניהולית שלו.

"סוד הצלחה הוא הנהלה מצוינת עם ראייה אסטרטגית, דירקטוריון שנותן גיבוי והכוונה ובעלי מניות שתור"שבים לטווח ארוך", אומר לשעבר יו"ר החברה, יוסי רוזן, המכהן היום כיו"ר בז"ן. "כמובן שצריך גם מזל", אומר רוזן, "אבל חייבים לזכור שאם כי"ל לא היתה מוכנה היא היתה מפספסת את הגל ובגדול. כמי שהיה חבר בהנהלת

יוסי רוזן